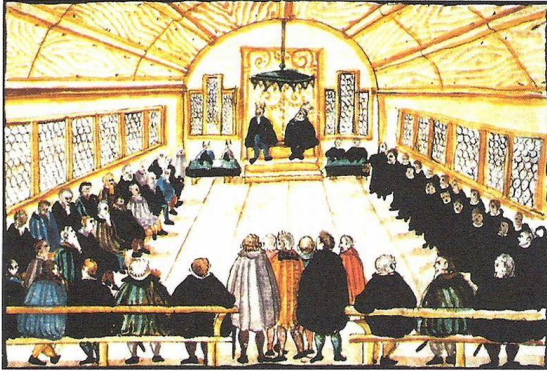

Geschiedenis Doopsgezinden

De doopsgezinde beweging is bijna 500 jaar geleden begonnen, toen er alom werd gediscussieerd over het geloof. Het is de tijd van Luther, Zwingli en Calvijn. Tussen de grote stromingen hadden en hebben de Doopsgezinden een eigen geluid. Wereldwijd zijn er ongeveer 1,5 miljoen, maar buiten Nederland heten die meestal Mennonieten, naar de Nederlandse kerkhervormer Menno Simonsz.

Dispuut in het raadhuis van Zürich over de ideeën der wederdopers, op 17 januari 1525

1524 eerste gemeenten

Enkele aanhangers in Zürich van kerkhervormer Zwingli vonden dat hij toch als vanouds weer te veel de steun van de overheid zocht, wat Jezus niet had geleerd. Zij wilden geen enkele invloed meer van de wereldlijke overheid op de kerk. Die moest in hun ogen weer worden zoals ze in de bijbel lazen over de eerste christelijke gemeenten. In navolging daarvan doopten ze elkaar en alle volwassenen die zich bij deze (geheime) gemeente wilden aansluiten. In korte tijd ontstonden behalve in Zwitserland ook doperse bewegingen in Duitsland, de Elzas en Nederland. Zij hadden met elkaar gemeen dat ze alleen het evangelie als richtsnoer voor hun denken en handelen wilden aanvaarden en dogmatische leerregels afwezen. De gemeenschap van gelovigen diende te leven naar Christus' voorbeeld. Door zowel katholieken als hervormers werden zij verketterd als 'anabaptisten' of 'wederdopers', waarmee de vervolging begon.

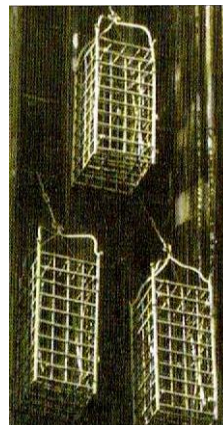
Menno Simonsz

Na een korte fase van religieus fanatisme en extremisme, dat in 1534-'35 gewelddadig doodliep in een poging onder leiding van Jan van Leiden in Münster het 'Nieuwe Jeruzalem' te stichten, bood Menno Simons (1496-1561), de ex-pastoor van Witmarsum (Friesland),

Hier vatten we de rijke geschiedenis in een notendop samen. Verder zoeken kan op de termen doopsgezinden, mennonieten, anabaptisten of wederdopers, of via de site van de [Algemene Doopsgezinde Sociëteit](#). Er bestaat ook een [Engelstalige online-encyclopedie](#).

In korte tijd verspreidt het doperdom zich door Europa, maar slechts in beperkte mate overleeft het de vervolgingen; vele dopers trekken naar Polen, Rusland en later Amerika

In Münster aan de Lambertkerk hangen nog altijd de kooien, waarin in 1535 de lijken van de opstandige wederdopers werden opgehangen

het verwarde doperdom een nieuw perspectief. Hij nam het evangelie zo letterlijk mogelijk, preekte de afzondering van de 'wereld', verbood het dragen van wapens en het zweren van eden; geloof moest zich vooral in daden uiten, meer dan in woorden of rituelen. Maar ook

deze vredelievende mennonieten of menisten werden zwaar vervolgd: enkele duizenden werden er geëxecuteerd (meestal op de brandstapel), anderen vluchtten naar Noord-Duitsland of Polen. Hoewel ook Menno voortdurend op de vlucht was, slaagde hij erin overal weer gemeentelieven te organiseren. Hij is de eerste en de enige (radicale) hervormer van Nederlandse bodem.

Gedenksteen op het 19e eeuwsw monument in Witmarsum

Het contourenkerkje in Witmarsum markeert de plaats waar Menno Simonsz het doperdom na de eerste roerige tijden een nieuw perspectief bood.

17^e en 18^e eeuw

Rond 1550 komt er een nieuwe hervormingsbeweging op, het calvinisme; waar dat de heersende godsdienst wordt, houden (omstreeks 1578) de ernstigste vervolgingen op. De toen min of meer getolereerde dopers raakten echter onderling verdeeld. In de Gouden Eeuw liet het meest vooruitstrevende deel (zij noemden zich doopsgezinden) de afzondering van de wereld varen, terwijl een steeds kleiner deel, dat zich bij

voorkeur mennoniet noemde, vasthield aan de oude leer en tradities. In de 18de eeuw werden veel doopsgezinden voorvechters van de Verlichting met haar idealen van tolerantie en vrijheid van denkbeelden, maar dit meegaan in met de nieuwe tijd leidde ook tot een sterk ledenverlies.

Doopsgezinden besteedden veel aandacht aan algemene ontwikkeling: ds. Anthony Winkler Prins werkt aan zijn encyclopedie

19^e en 20^e eeuw

In 1811 werd de Algemene Doopsgezinde Sociëteit opgericht en daarmee zette een tweede periode van bloei in. In Nederland ontwikkelden de doopsgezinden zich tot een

niet-dogmatische richting met veel aandacht voor praktisch christendom. In het begin van de 20ste eeuw is er sprake van hernieuwde aandacht voor verloren gegane principes

en de Gemeentedagbeweging zorgt dan voor een verdieping van het geloofsleven. Hieruit zouden ook de broederschapshuizen voortkomen en activiteiten voor jongeren (zomerkampen!).

De zomerkampen , al een eeuw lang geliefd bij de jongeren

De Doopsgezinden nu

De loop van de geschiedenis heeft de Nederlandse doopsgezinden vrijzinniger gemaakt dan hun geloofsgenoten elders in de wereldbroederschap. Met vallen en opstaan zijn de belangrijkste kenmerken echter steeds overeind gebleven: een ondogmatisch, individueel geloof, dat in de gemeente en in activiteiten beleefd wordt. Geloof en sociaal bewustzijn uit zich o.a. in praktisch hulpwerk in Zuid-Amerika, Afrika en Azië, maar ook in de eigen omgeving. Ook werken aan goed rentmeesterschap van de aarde en aan een rechtvaardiger en vreedzamer wereld zijn voor doopsgezinden manieren om hun geloof in de praktijk te brengen.

Europese mennonieten op het spoor

In de loop der eeuwen trokken steeds weer groepen doopsgezinden naar nieuwe gebieden, omdat hun daar de mogelijkheid geboden werd in vrijheid te leven. Intussen werd er vaak dankbaar gebruik gemaakt van hun vaardigheid onvruchtbaar land in cultuur te brengen, of het nu ging om moerassen bij Dantzig, woeste gronden in Siberië of prairies in Amerika.

Er is een netwerk van alle plaatsen in Europa waar doopsgezinden leven of leefden. Een touristische route verbindt al die plaatsen in Zwitserland, Frankrijk, Duistland, Nederland, Polen en Oekraïne. Zie de uitvoerige informatie op eumen.net.

Menno-kate in Bad Oldesloe, waar Menno Simonsz min of meer veilig voor vervolgingen aan zijn geschriften kon werken. Nu is er in het huisje een klein museum aan hem gewijd.